

هویت انسان ملاقات با خداست/ تعریف آیت الله جوادی آملی از انسان

یک عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی گفت: انسان از جایگاه واقعی خود در عالم آفرینش غافل است، قرآن می گوید همه انسانها با خدا ملاقات می کنند، اما برای هر کسی درجه این ملاقات فرق می کند....

یک عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی گفت: انسان از جایگاه واقعی خود در عالم آفرینش غافل است، قرآن می گوید همه انسانها با خدا ملاقات می کنند، اما برای هر کسی درجه این ملاقات فرق می کند، الوهیت هم معنایش همین است. به گزارش خبرنگار مهر از سلسله نشستهای تخصصی جشنواره ملی ملکوت نشست «جایگاه دین در هویت انسان» با سخنرانی حجت الاسلام دکتر محمدرضا مصطفی پور دوشنبه شب 11 آذرماه در تالار امام خمینی(ره) دانشگاه امام صادق(ع) پی گرفته شد.

مصطفی پور در ابتدای سخنانش گفت: موضوع بحث من جایگاه دین در هویت انسان ظاهراً از خود کتاب سیرت و صورت انسان حضرت آیت الله جوادی آملی صفحه 339 گرفته شده است. برای خودم سؤال بود که مفهوم این عنوان چیست انسان چه جایگاهی یا چه نقشی در نظام هستی دارد. نقش دین در هویت او چیست؟ یا اینکه دین چه جایگاهی را برای انسان در نظام هستی معرفی می کند.

وی افزود: دو کتابی که البته آقای جوادی آملی ننوشته است برای مطالعه بیشتر معرفی می کنم. یکی «سرشت انسان با رویکرد تاریخی» است که درباره انسان از منظر متفکران و فیلسوفان از افلاطون تا دوره پست مدرن بحث می کند جزو آخرین تألیفات در این زمینه است. این کتاب ترجمه است و شامل مجموعه مقالات است که هر مقاله ای از هر فیلسوفی را یک مترجم ترجمه کرده است. کتاب نگاه فلسفی دارد دو سؤال مطرح می کند اول اینکه ماهیت انسان چیست دوم جایگاه انسان در نظام هستی کجاست؟ برای پاسخ به این دو سؤال به سراغ فیلسوفان از یونان باستان تا حالا رفته است.

وی افزود: کتاب دیگر «علم و دین از تعارض تا گفتگو» است دیدگاه های مختلفی را راجع علم و دین بررسی می کند، می گوید برای پاسخ دادن به سؤالات اساسی انسان سه منبع علم و دین و فلسفه مورد نیاز است. نویسنده این کتاب "جان اف هات" است و مترجم آن بتول نجفی است. در آنجا یک سؤال مطرح می کند که جایگاه انسان در نظام هستی کجاست و اصلاً انسان چرا به این عالم می آید. برای اینکه تشبیه کرده باشم مثالی می آورم، مانند این است که یک روانشناس ماهری را بفرستند داخل دیوانه ها. اولین سؤالی که برای روانشناس پیش می آید این است که چرا من اینجا هستم یا چرا من را اینجا آورده اند. پاسخی که می دهد می گوید یا یک روز من هم باید مثل این دیوانه ها بشوم که این جواب منفی است و پاسخ دوم او این است که مرا به اینجا آورده اند زیرا جرمی مرتکب شده ام و برای مجازات مرا به اینجا آورده اند. یا اینکه می گوید من به اینجا آمده ام یا مرا آورده اند تا اینکه عامل بیماری این دیوانگان را کشف بکنم. بعد روانشناس می گوید چرا من این سؤال را از خود می کنم بعد جواب می دهد به خاطر این است که من استدلال و تعقل دارم.

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی تصریح کرد: نویسنده کتاب می گوید به این سؤال نه علم، نه فلسفه نمی توانند جواب دهند بلکه دین فقط می تواند به آن جواب دهد. کتاب سومی هم است از الکسیس کارل «راه و رسم زندگی» او در این کتاب می گوید انسان چیست چه نیازهایی دارد دریایان کتاب بحث می کند تمدن بشر امروز دچار بحران شده است بعد سؤال می کند علت بحران تمدن امروز چیست؛ بحرانهای اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و محیط زیست و... وی می گوید علت اصلی آن این است که ما به تناسب پیشرفت علم به نسبت شناخت به طبیعت بی جان از شناخت انسان غافل شده ایم. نمی دانیم ماهیت و هویت انسان چیست. لذا برای اینکه انسان را شناختیم دچار این بحران شدیم.

این محقق و پژوهشگر حوزه معارف دینی عنوان کرد: آیت الله آملی هم می گوید اگر می خواهیم انسان را بشناسیم خودمان نمی توانیم. باید ببینیم انسان آفرین راجع انسان چه چیزی گفته است. اگر بگوییم انسان جانور ابزار ساز است این مغالطه کنه و وجه است اگر بگوییم انسان یعنی موجود اجتماعی یا مدنی الطبع که اهل سیاست می گویند این هم مغالطه کنه و وجه است اگر بگوییم انسان یک حیوان ناطق است باز هم مغالطه کنه و وجه است. حالا اگر بخواهیم بدانیم هویت انسان چیست آیت الله جوادی آملی می گوید انسان حی، متأله و مائت است. حی، غیر از حیوان و جانداران دیگر است یعنی همانطور که خدا حی دارد انسان هم حی دارد. حیات دارد. در تعریف حی موجودات غیر از انسان و خدا از دور خارج می شوند. انسان موجودی متأله است یعنی هویتش غیر از هویت الهی بودن است. خیلی جایگاه انسان را بالا می برد شنیده بودیم انسان خلیفه خداست اما حی متأله را شنیده بودیم. پس انسان دارای فطرت الهی است این فطرت هم تبدیل پیدا نمی کند. یعنی بدل نمی شود همه فطرت دارند ممکن است کسی جلوی شکوفا شدنش را بگیرد اما نمی تواند از بین ببردش. لذا قرآن به حضرت موسی می گوید برو فرعون را بیدارش کن در نهایت جایی فطرتش خودش را نشان می دهد.

وی افزود: اما مائت یعنی میرا، یعنی با این صفت از فرشتگان متمایز می شود. انسان از جایگاه واقعی خود در عالم آفرینش غافل است. قرآن می گوید همه انسانها با خدا ملاقات می کنند. منتها برای هر کسی درجه این ملاقات فرق می کند. الوهیت هم معنایش همین است. پیامبر(ص) یک جور ملاقات می کند سلمان یک جور و انسانهای معمولی یکجور و کافرین هم یک جور ملاقات می کنند. هویت واقعی انسان معلوم است چیست، ولی ما خودمان از هویت خودمان غافلیم. کار انبیا تذکر و بازیابی هویت انسانی است. باید این بازیابی و تذکرات و تعالیم دینی را در زندگی مان استفاده کنیم و الا کتاب قرآن در بین ما باشد و ما استفاده نکنیم مانند حماری هستیم که کتاب حمل می کنیم.